

УДК 94(4)“1939/1945”:061.3(477)

К. В. СОСНІНА*

**МІЖНАРОДНА КОНФЕРЕНЦІЯ
“ДРУГА СВІТОВА ВІЙНА ТА ВІДТВОРЕННЯ
ІСТОРИЧНОЇ ПАМ’ЯТІ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ”**

В інформації висвітлено роботу міжнародної конференції “Друга світова війна та відтворення історичної пам’яті в сучасній Україні”.

Ключові слова: Друга світова війна; історична пам’ять; сучасна Україна.

23–26 вересня 2009 р. у залах Гете Інституту та Британської Ради (м. Київ, вул. Волоська) відбулася міжнародна конференція “Друга світова війна та відтворення історичної пам’яті в сучасній Україні”.

Як відомо, події Другої світової війни посідають визначальне місце в історії України ХХ ст., а інтерпретація та їхнє використання політиками постійно актуалізують їх серед науковців та в суспільстві. Така постійна актуальність вивчення історії Другої світової війни та пам’яті про неї спричинена співіснуванням у сучасній Україні різних моделей пам’яті про війну, що є результатом впливу радянської політики пам’яті та творенням української національної моделі пам’яті в незалежній Україні. Довгий час створена в Радянському Союзі вкрай політизована міфологія війни, в якій наголос робився на безмежному радянському патріотизмі, імплантувалась у суспільну свідомість цілою системою інструментів і засобів: через запровадження відповідних державних свят та ритуалів, монументів і пам’ятників, через ЗМІ, кіно, літературу, освіту тощо. Метою такої політики було творення єдиної моделі пам’яті про Другу світову війну в усьому Радянському Союзі, альтернативи та заміників якої існувати на офіційному рівні не мало бути. При цьому альтернативна пам’ять та відмінні інтерпретації, що відбивали ставлення українців до радянської держави та її політики в роки Другої світової війни, замовчувалися та заборонялися. Після проголошення у 1991 р. незалежності України розпочалися складні процеси формування нової національної ідентичності, а, отже, переоцінка ідеології і міфології, сформованих за радянських часів. Важливу, хоча й подекуди контрверсійну роль відіграє при цьому історія, адже чимало найважливіших подій ХХ ст. (примусова колективізація та Голодомор 1932–1933 років, сталінські репресії, Голокост, діяльність ОУН і УПА тощо) лишаються вкрай дискусійними. До того ж, через свою

* Сосніна Катерина Володимирівна – адміністратор міжнародної конференції “Друга світова війна та відтворення історичної пам’яті в сучасній Україні”, магістр 2-го року навчання магістерської програми “Історія” Національного університету “Кієво-Могилянська академія”.

Перша сесія конференції. На фото (зліва направо) Мирон Стахів, Владислав Гриневич, Ігор Юхновський, Блер Рубл.

“неактуалізованість” вони й досі залишаються прихованими у глибинах історичної пам’яті декількох генерацій українців.

Організатори конференції звернули увагу саме на історичну пам’ять про війну як на головну складову останніх досліджень про Другу світову та поняття, яке останнім часом стало ключовим у політичному та суспільному житті України. Це також вплинуло на структуру конференції. Робота семи секцій конференції охопила основні проблеми дослідження історичної пам’яті про Другу світову війну в Україні та Європі. Дослідники обговорювали моделі національної пам’яті та офіційної історії про події війни, політику пам’яті в Україні, методологічні та теоретичні аспекти дослідження історичної пам’яті про війну в Центрально-Східній Європі, проблематику міжетнічних конфліктів, питання геноциду, голокосту.

Протягом триденних обговорень вчені з 14 країн, серед яких Ю. Шаповал, Р. Лебоу, В. Гриневич, В. Верстюк, Я. Куртика, Р. Сербин, Д. Арель, О. Субтельний, Б. Дубін, Т. Гундорова, К. Браун, Б. Рубл, Л. Фінберг, Б. Бердиховська, І. Іллюшин та інші розглядали згадані проблеми дослідження історичної пам’яті в Україні та Центрально-Східній Європі. Треба відзначити, що в рамках конференції було проведено презентацію результатів соціологічного дослідження “Ставлення населення України до проблем, пов’язаних із Другою світовою війною”, проведеного на спеціальне замовлення Інституту національної пам’яті України в червні 2009 р. у 16 регіонах України. Результати опитування викликали неабиякий інтерес серед науковців, особливо у порівнянні з результатами опитування населення Російської Федерації, представленого російськими вченими.

Відкриття конференції

Програма конференції була досить насиченою. Розпочавшись з візиту до Меморіального комплексу “Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941–1945 років”, де учасникам конференції було представлено виставку плакату, вона мала продовження під час презентації В. В’ятровичем виставки архівних матеріалів Галузевого державного архіву СБУ і Центру дослідження історії УПА при ГДА СБУ “Українська Повстанська Армія: історія нескорених”. У рамках конференції також було проведено нічний кінофестиваль науково-документальних фільмів про Другу світову війну за участю автора фільму “Зворотній бік війни” Валерія Тетерятника. Кінофестиваль мав успіх не тільки серед учасників конференції, але й студентів та дослідників історії Другої світової війни.

На думку учасників та організаторів, конференція стала вагомим аргументом у діалозі українських та іноземних дослідників з питань історичної пам’яті про Другу світову війну в Україні та Центрально-Східній Європі. Наразі організатори конференції мають на меті видати двомовний збірник матеріалів, що стане важливим підсумком проведеної роботи та відправною точкою подальших дискусій.

В інформації освещена работа международной конференции “Вторая мировая война и воссоздание исторической памяти в современной Украине.

Ключевые слова: Вторая мировая война; историческая память; современная Украина.

The article highlights the work of the international conference “The Second World War and reconstruction of historical memory in modern Ukraine”

Keywords: World War II; historical memory; modern Ukraine.